

"ממעין החיים"

מאמרי מוסר מהמשגיח הגה"צ רבי חיים וואלקין שליט"א

"אבות" - כח יהודי ייחודי

אבי ז"ל היה מבאר על פי אותה השקפה, מה שכתוב בפסוק "שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך": שאם יבוא בן וישאל עצה מאביו מה לעשות במצב מסוים? שאם 'שאל אביך' אז מה הוא 'יגדך' - מה הוא יענה? ש'זקניך ויאמרו לך' - הוא יגיד לבנו "למה אתה שואל אותי לך תשאל את הסבא". וזהו כדברינו, כי ככל שהאדם 'זקן' ומבוגר יותר, כך הוא גם נמצא במדרגה גבוהה יותר - כי הוא הרבה יותר קרוב למעמד הר סיני. ולכך העצה היא 'זקניך ויאמרו לך' - תשאל את הסבא.

סיפור לי יהודי מעיירת לוד'ז כי פעם היה צריך הסבא קדישא החפץ חיים לעבור ברכבת דרך עיירת לוד'ז, ולכך חיכו והצטופפו בתחנת רכבת המוני אנשים כדי לזכות לראות את החפץ חיים ולהתברך מפיו. וסיפר לי אותו יהודי, שהיה אז ילד והוא זחל מתחת לרגלי האנשים עד שהגיע לח"ח, והחפץ חיים שאל אותו: איך הוא הגיע ומי שלח אותו? וענה לו אותו ילד: ש"אבא שלו שלח אותו לקבל ברכה". שאל אותו הח"ח מה הוא לומד? וענה לו הילד: שהוא לומד מסכת בבא בתרא פרק חזקת הבתים, בסוגיה של "זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי". אמר לו הח"ח: "אתה שומע מה אתה אומר 'זה אומר של אבותי' - לא לגבי הספינה בסוגיא שם, אלא מכיוון שראה החפץ חיים איך ילד מגיע לבקש ברכה בגלל ש'אביו שלח אותו', אז החפץ חיים רצה לעוררו שגם כל הדרך שלו והחינוך שלו הוא בדרך אבותיו - ובעיקר רצה לעודדו שלא יפרוש מן הציבור ומן הבית שבו הוא גדל, ושידבוק תמיד ביזה אומר של אבותי, בדרך האבות שלו. ואכן כל כוחנו וכל מה שיש לנו מושתת על "אבות" - כל מעשינו הינם המשך של 'מה האבא היה עושה'!! וזה מה שקובע. ועלינו תמיד לשים עינינו על ה'אבות' - מה הם עשו? איך הם התנהגו?! כי לאבא ולסבא היו ערכים הרבה יותר גבוהים והם בדרגה הרבה יותר גבוהה. אמנם הדורות הולכים ומתמעטים, אך האבא ככל שהוא מבוגר יותר כך הוא גם קרוב יותר למעמד הר סיני, והוא במעלה גבוהה ביותר.

מו"ר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל היה מביא מה שכתב ה"חיי אדם" בהלכות כיבוד אב ואם [כלל ס"ז סעיף ג'] וז"ל: "הכיבוד הוא במחשבה ובמעשה ובדיבור וכו' דרצה לומר שימכבדו בליבו שהם חשובים בעיניו ובליבו - דהיינו שידמה בעיניו שהם גדולים ונכבדי ארץ אף שבעיני שאר בני אדם אינם חשובים כלל". והיה מוסיף על כך הגר"ח זצ"ל: כי על הבן מוטל לא רק שידמה בעיניו

"ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" [י"ב א']

רואים אנחנו בפרשה שהקב"ה מצווה לאברהם אבינו לעזוב את ארצו, מולדתו, ואת בית אביו, אל ה'ארץ' אשר יראה לו ואע"פ שאיננו יודע היכן היא ומי יהיו תושביה. כי אף אמנם שהקשר בין האדם לארצו ולבית הוריו הינו קשר טבעי ובריא, אך אצל אברהם אבינו המצב היה שונה - כיון שסביבתו הטבעית היתה סביבה של עובדי עבודה זרה, וביתו היה בית עובדי עבודה זרה, עד כדי כך שלא יכל עוד להשאר בסביבתו הטבעית, ונדרש ממנו לעזוב את הכל וללכת למקום אחר.

אבי מורי הגאון רבי שמואל דוד וואלקין זצ"ל היה אומר כי פעם היה צריך להגיד לאדם "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך" - לעזוב את הסביבה בה הוא גדל, כי הסביבה היתה משפיעה לרעה בדיוק כמו בדורו של אברהם אבינו שהיו עובדי עבודה זרה. אך היום צריך להגיד לו לאדם: "לך לך לארצך למולדתך ולבית אביך" - לא "מארצך" אלא "לארצך", לנהוג בדיוק ההפך ושיחזור האדם חזרה לשורשים שלו, ולסביבה הטבעית שבה הוא גדל. היום זהו **דור שבו כל אחד רוצה להתנתק מהבית שבו הוא גדל ומהחינוך שבו התחנך - ולהיות 'עצמאי'.** הדור הצעיר רואה את מסורת האבות כעול על כתפיו ולא כזכות, ועלינו להחליט ולחנך את ילדינו לשמור על מסורת ה'אבות', לומר לכל אחד ואחד לחזור חזרה לשורשים ולחינוך שעליו הוא גדל, לחזור למשפחה שלו - לחזור לעצמו, וכך נשמור יחד על מסורת האבות.

הגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל פעם נסע יחד עם נכדו לארץ, והיה איתם במטוס יהודי חילוני שראה איך שהנכד דואג ומכבד את סבו בצורה בלתי רגילה, ושאל את ר' יעקב קמינצקי "איך נשרש אצלכם כזה כבוד לסבא, מה שאצלנו לא קיים"? וענה לו ר' יעקב קמינצקי: "אנחנו היהודים הדתיים מאמינים וחיים על פי זה שתורה מסיני, ולכך אנחנו גם יודעים ומסתכלים על כל יהודי כינכד ונין למי שהיה במעמד הר סיני - וממילא ככל שהאדם מבוגר יותר הוא קרוב יותר ליהר סיני, ואז גם צריך לכבדו יותר מאחרים כי הוא במעלה רוחנית הרבה יותר גבוהה. אך אצלכם שאתם מאמינים ב"אבלוציה" [שהאדם בא מן הקוף] - אז ככל שהוא יותר למעלה הרי הוא רק יותר קרוב לקוף והוא יותר מבזוה, ולכך לא קיים אצלכם הדאגה והכבוד לאבא ולסבא.

לכם אבי" - לא רק 'אבי מבחינה גשמית, אלא מהבחינה הרוחנית של "האם יש לכם דמות של אב שמנחה אתכם", האם אתם מושרשים, האם יש לכם 'אבות', שזהו כח יהודי ייחודי - "אבות מכלל דאיכא תולדות".

הרב שך זצ"ל שזכיתי להיות מקורב אצלו, היה תמיד דבר שהיה בולט אצלו: שכאשר היו אנשים מגיעים ומציגים את עצמם לפניו בכל מיני תארים, זה ראש ישיבה, זה ראש כולל וכו' שום תואר לא היה מדבר אליו! חוץ ממתי שהיו אומרים לו על מישהו שהוא "אמולגער" - "יהודי של פעם". ההגדרה הזאת והתואר הזה היו פשוט קונים אותו, וזה מאוד דיבר אליו, כי החיבור לתקופות ולדורות הקודמים הינם בעצם קירבה יתירה לימעמד הר סיני.

ר' ישראל סלנטר היה מתבטא כי "הפרשיות של החורף לבושות בפרוות" - שזה נראה בעיקר רק סיפורים, רק "פרוות". אך עלינו לדעת, שבפרשיות הללו ובמיוחד בחומש בראשית, מוסתרים מסרים עמוקים עבורנו שהינם בגדר "מעשה אבות סימן לבנים", ועלינו לחתור מבעד ל'פרוות' ולגלות את ה'מעשה אבות סימן לבנים', כי כל התנהגות וכל דיבור של האבות יכול להיות עבורנו ממש "גופי תורה", ועלינו לדקדק בכל פסוק ובכל סיפור, כי יתכן שיש בזה הוראה לדורות, הוראה לדורנו זה.

אם היו מסבירים לאדם מה זה ללכת בדרכי אבות, כמה זה חשוב, כמה זה מעלה את האדם - כל ההסתכלות של הדור היתה אחרת, כל דרך החינוך היתה שונה. כי "אבות" זהו נכס יהודי ייחודי ולגויים אין את זה - ואצלם ישנם כאלה שכלל אינם יודעים מי זה אבא שלהם וכן מהו המושג של "אבא", כי רק לנו יש את המושג של "אבות ובנים". אך גם בתוכנו עלינו לדעת, כי ישנם הרבה אנשים שהינם מיוחסים והם אינם יודעים זאת - ועל כל אחד ואחד להכיר את הייחוס שלו, את אבותיו ואבות אבותיו, עם שלל המעלות הטמונות בזה. כי "תורה ציוה לנו משה מורשה" - לנו יש מורשת ועלינו להיות מודעים למורשת זו ולהיות מחוברים אליה, כך ורק כך נוכל להגיע ל"לך לך לארצך למולדתך ולבית אביך".

[נכתב ע"פ הבנת השומע ובאחריותו]

העלון ל'חודש כסלו
יצא בעז"ה בשבוע פרשת וישלח

ניתן להוריד עלונים ולקבל תוכן נוסף באתר 'ממעייני החיים':
www.memayan.com

שהם גדולים ונכבדי ארץ' - אלא עליו גם לחפש ולמצוא במה הם גדולים ונכבדי ארץ'. והיה מתבטא ואומר: "כי מי שלא חושב ומאמין שאביו ואימו הינם 'חד בדרא' לפחות בדבר אחד, אז לא קיים מצות כיבוד אב ואם מימיו" - כי בשביל לקיים מצות כיבוד אב ואם כראוי עלינו לחשוב ולחפש במה הם מיוחדים כל כך, ועד כדי שעבורנו הם יהיו 'חד בדרא' בדבר זה.

"רבינו בחיי" בפרשת תולדות כותב על הפסוק "וישב יצחק ויחפור את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם אביו", וז"ל: "ויש בזה התעוררות וקל וחומר שלא ישנה אדם מדרך אבותיו, שהרי יצחק אפילו שמות הבארות שקרא אותן אביו לא רצה לשנותן, וזה קל וחומר לדרכי האבות ומנהגותיהם ומוסר שלהם". רואים אנחנו, כי אף יצחק אבינו טרח וחפר שוב את בארות המים - 'כדי לא לשנות מדרך אבותיו'. ועד כדי כך ש'ויקרא להן שמות כשמות אשר קרא להן אביו' - שאפילו שמות של 'בורות' הוא דאג לתת דוקא את השמות שאביו נתן, וכל עניין הבארות היה רק היכי תימצי כדי להתחבר בזה לאבותיו. כי כך חיפשו אבותינו כל דרך ללכת ב'דרכי אבות', להתחבר אליהם ולעשות כמעשיהם, ועלינו גם כן לחפש את ה'מעשה אבות', לחפש את דרכיהם וגם 'ללכת' בדרכיהם - לא לחפש בשדות זרים, אלא להתחבר למה שאנחנו ולהיכן שגדלנו, "למולדתך ולבית אביך".

האדמו"ר רבי ישראל מרוזין זצ"ל היה אומר שבכל משפחה יש בנים מבוגרים ובנים צעירים: "והצעירים צריכים לכבד את המבוגרים - כי הרי הם 'מבוגרים', והמבוגרים צריכים לכבד את הצעירים - כי הרי הם הצעירים נולדו להאבא כשהוא היה יותר מבוגר". פירוש: שמכיוון שכלל שהאדם יותר מבוגר אז הוא גם במדרגה גבוהה יותר, אז גם מי שנולד ממנו בתקופה יותר מאוחרת הוא בעצם כבר נמצא במדרגה הרבה יותר גבוהה - הוא יותר קרוב למעמד הר סיני מאשר האחים 'המבוגרים'.

וכן מצינו בתוס' (ב"ב ז:) שמבאר על הגמ' "אמרו ליה מר ינוקא ומר קשישא בריה דרב חסדא", וז"ל: "מר ינוקא הוא הגדול ועל שם שנולד בינקותו לרב חסדא קרי ליה בר ינוקא, ומר קשישא הוא הצעיר ונולד בקשישותו של רב חסדא". וזהו כדברינו, שמי שנולד כשרב חסדא היה צעיר, הוא קיבל את התואר של "בר ינוקא". אך מי שנולד לעת זקנותו של רב חסדא, זכה לתואר של "בר קשישא". אין אלו סתם תארים ללא משמעות!! אלא זהו תואר עם משמעות של 'אבות', של להיות קרוב יותר למעמד הר סיני - כי "בר קשישא" נמצא במידה מסוימת בדרגה יותר גבוהה מאחיו הגדול, כי 'הוא נולד כשהאבא היה יותר מבוגר'.

בפרשת ויגש מובא איך יהודה עומד ומגולל את מהלך האירועים לפני יוסף המשנה למלך, והוא מזכיר לו שכאשר האחים הגיעו למצרים אז "אדוני שאל את עבדו לאמור היש לכם אב או אח". ולכאורה מהי השאלה ב'היש לכם אב', האם ראינו פעם מישהו שאין לו אבא?! אך באמת הביאור בשאלתו של יוסף היא: "היש

מזקדש לעילוי נשמת ר' יצחק בה"ר שמעון אליעזר זוסמן ז"ל

לקבלת העלון במייל - בעברית, אנגלית, ובספרדית, להפצה באזורכם וכן להצטרפות לשיעורים

ניתן לכתוב ל: memayan7@gmail.com